

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Tomus ...**

Lugduni, 1652-1663

Cap. 11. Circa Sponsalium dissolutionem propter morum asperitatem,
propter paupertatem superuenientem, & propter causas antecedentes
ignoratas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80577](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80577)

Sectio II. Dubia de Sponsalibus. 33

lepra superueniente. Quia iuramentum intel-
ligitur, rebus in eodem statu per manentibus.
Idem dixerim de quolibet morbo contagioso
loperueniente alteri sponso, vel de graui infir-
mitate incurabili; vel si os male oleat, nec arte
medica possit huic incommodo subueniri. Idē
à fortiori dicendum, si animi, vel famæ nota-
bilibus deformitas sit secuta, verbi gr. si sponso
furti, vel alcerius criminis turpis sit damnatus.
Quia maior est morum, & famæ, quam corpo-
rum habenda ratio. Ad quæstionem autem vo-
co, nū si alter solum oculus amittatur sit cau-
sa sufficiens ad sponsalia dissoluenda?

Non est causa sufficiens. Quia *Cap. Quem-
admodum, de iureiur.* licitur, Sponsalia dissolui
oculorum amissione, aut prioris euentu. Sic Pa-
ludan. in 4. dist. 27. quæstion. 1. artic. 3. casu 7.
num. 25.

Est sufficiens causa. Quia Sponsalia dis-
solvuntur ob quancūque notabilem muta-
tionem, quæ si à principio adesset, obstaret,
ne Sponsalia contraherentur. Hæc autem mu-
tatio proculdubio impediret: ergo. Ita D. An-
tonin. part. 3. titul. 1. cap. 18. §. 1. casu 3. Navar.
cap. 22. num. 27. casu 8. Philiarth. de Offic. Sa-
cerd. tom. 1. part. 2. lib. 2. cap. 1. Petr. de Ledes. de
matrimon. quæstion. 4. artic. 3. causa 5. Sanch.
libro 1. d. 57. numero 3. Basl. libro 12. capite 17.
numero quarto. Toletus, & Rebelum as-
ferens.

Idem assero, quia textus ille vim non fa-
ceret in viriūque oculi amissione, sed in no-
tabili deformitate, & magna mutatione: sa-
tis autem notabilis est fieri cocilem. Profecto
si hæc oculi amissio fieret formaliter, id est, vi-
sus amissione ob guttam sirenam, nubeculam,
aut cataractam, crederem Sponsalia non dis-
solui, quia visu altero in lumine permanen-
te, notabilem non censerem adfuisse mutatio-
nem, leui deformitate.

DVBIVM LXXIV.

An si sponsa sponsalium tempore puber-
tima esset dissolvantur Sponsalia,
ea notabiliter de formi
effecta.

Non dissolvantur. Quia textus *Cap. Quem-
admodum*, solum hoc concessit, dum de-
formitas contingit ob oculorum aut nasi amif-
sionem. Sic Couar. 4. Decret. part. 1. cap. 5. num.
6. Matienzo l. 5. recopil. titul. 1. Rubr. gloss. 1. nu-
mer. 27. Ludovic. Lopez part. 2. instruit. de marr.
cap. 38. Alexand. Carrer. lib. 1. sponsal. ca-
pite 15.

Dissolvantur planè. Quia res non in eodem
permanent statu, estque notabilis admodum
immucatio, & talis, quæ à principio existens
sponsalia impediret. Ita Sanch. lib. 1. d. 57. nu-
mer. 4. Navar. cap. 22. num. 27. Basl. libr. 12. capite
17. num. 5. Bonacin. hic. qu. 1. punct. 8. numer. 10.
Hurtad. d. 2. diffic. 13. num. 49. Diana part. 3.
trablat. 4. resolut. 285. Palaus p. 5. d. 1. punct. 27.
num. 5.

Hoc verius esse puto, adiciens dissolui etiam
ex parte sponse, ob notabilem deformitatem obue-
nientem sponso propter eandem rationem:

quamvis ad id maior in eo deformitas require-
retur, quam in femina. Quod quidem non
sponsorum, sed Iudicis arbitrio est decidendum.
Nec enim quilibet defectus pulchritudinis
censendus est sufficiens, ad Sponsalium dis-
solutionem, sed ille tantum, qui quemlibet pru-
dentem eius conditionis à matrimonio contra-
hendo abstraheret.

C A R V T X I.

Circà Sponsalium dissolutionem pro-
pter morum asperitatem propter
paupertatem superuenientem, &
propter causas antecedentes igno-
ratas.

DVBIVM LXXV.

An propter notabilem morum asperitatem,
seu sauitiam alterius sponsi denud
cognitam, dissolvantur
Sponsalia.

Non dissolvuntur. Quia *Cap. Veniens,*
qui cleri. vel vovet. dicitur, non dis-
solui eo quod sponsa plura audierit
de sponsi severitate. Et quidem non
omnia quæ audiuntur vera sunt: & sponsa pru-
dens taciturnitas valet sponsi acre ingenium
reformare ad mansuetudinem: prudentiorque
viri industria haud difficile rixosam feminam
ad debitum moderamen adducet. Non inueni
huius sententiæ Auctorem, sed quidem haud
omnino improbabilem esse censuerim.

Dissolvuntur quidem. Quia hæc est sufficiens
causa ad gerendum matrimonij diuortium.
Cap. Literas, de restitut. spoliat. fine: Ergo à for-
tiori Sponsalia dissoluet. Ita Sanchez libr. 1. d.
58. num. 1. citans Armil. Præpos. Syluest. Tabie.
Neuo, & alios. Basl. 12. cap. 17. num. 6. & penes
ipsum Canis. Tolet. Coninch.

Hoc mihi omnino certum ob vim funda-
menti: quia hoc vitur textus *Cap. Quemadmo-
dum, de iureiur.* ad probandum, fornicatione di-
rimi sponsalia: nam ea est iusta diuortij causa.
Ergo si morum asperitas sufficiens est ad di-
uortium matrimonij gerendum, erit plusquam
sufficiens ad Sponsalia dissoluenda.

D V B I V M L X X V I.

An sponsa dotem sponso promittente, quam su-
perueniente inopia, solvere non valet: dissol-
uantur Sponsalia.

Non dissolvuntur, si dolo caruit promit-
tens sponsa. Quia culpa omnino caret, &
ita par non est, ut damnum dissolutionis spon-
salium innocens experiatur. Sic Bal. ad
Cap.

COBAR
eok Mon
M. II. IV
E. IV

ritul. 1. nbr. gloss. 1. numer. 47. Ludovic. Lopez
part. 2. instr. de matrimon. cap. 38. Manu. tom. 1.
sum. cap. 97. num. 8.

Eam ducere non tenetur. Quia licet matri-
monium constare possit sine dote non tamen
decens, & honestum est, vt dote priuetur. Ità
Sanchez libr. 1. d. 60. numer. 2. Gutier. de iuram.
part. 1. cap. 37. numer. 1. & de matrimon. cap. 33.
num. 5. Paludan. in 4. dist. 18. qu. 1. art. 2. concl. 4.
Bonacin. qu. 1. punct. 8. num. 11. Filliuc. tract. 10.
num. 286.

Consentio quidem. Quia dotis conditio non
est omnino extrinseca matrimonio, & tacite
de ea actum videtur, vel totius patrimonij mu-
lieris, vt voluere multi Doctores, quos refert
Sanchez d. 59. num. 4. vel saltem partis patri-
monij iuxta viri dignitatem, vt annotatur, l.
Mulier bona, & l. Quero, ff. de iure dotis. Imò ad-
didit Paludanus citatus, licet Virginem prom-
issione matrimonij habita aliquis deflorarit,
intelligi promissionem dotis constitutam esse
iuxta propriam possibilitatem.

DVBIVM LXXXI.

An cause sufficientes ad Sponsalia dissoluenda,
dum post ipsa accidunt: satis sint, ad id,
si Sponsalibus præcedant, &
fuerint probabiliter
ignorata.

Cause aliæ à fornicatione (de qua mox)
sufficientes ad dissoluenda Sponsalia si post
ipsa acciderent, verbi gratiâ, lepra, mor-
bus gallicus, &c. si Sponsalia præcedant satis
non sunt ad ea dissoluenda etiam si sint proba-
biliter ignorata. Quia Cap. Quemadmodum de
iureiur. definitur Sponsalia minimè per mor-
bum præcedentem dissolui. Sic Paludan. in 4.
dist. 7. qu. 1. artic. 3. num. 3. Et supplem. Gab-
riel. probabile reputat, dum hanc quæstionem
Problematicè defendit, dist. eadem, qu. 2. art. 3.
dub. 5.

Satis sunt omnino ad Sponsalia dissoluen-
da. Quia si quis vendat occultando vitium
mercis, est sufficiens causa ad venditionem dis-
soluendam: Ergò à fortiori vitium occultatum
est causa sufficiens ad dissoluenda Sponsalia
contracta per illius vitij ignorantiam: cum nul-
lus sit contractus tantam libertatem exigens,
ac Sponsalium. Ità Barthol. Petr. de Ledef. Hen-
riq. Sotus, quos sequitur Sanchez libr. 1. d. 73.
numer. 2. Lessi. Rebel. Coninch, Reginald, quos
citât, & sequitur Bonacin. quæstion. 1. punct. 8.
num. 16. Dianar. 3. tract. 4. resol. 187. Palaus
d. 1. punct. 19. num. 1. Layman. lib. 5. tract. 10. p. 1.
cap. 2. num. 18.

Cum his sentio, quia video, in iure paria esse,
aliquid superuenire, & præcedere ignoran-
tes: res enim dicitur fieri, quando primum in-
norescit. Cap. Pastoralis, de excepti. iuxta illud
Marci vlt. *Vita est mihi omnis potestas*, id est, ex
nunc est nota. Profectò insignis facta est muta-
tio, cum contrahens denudò inuenit notabile
vitium antea ignoratum: & rebus notabiliter
mutatis promissio non obligat, Cap. Quemad-
modum.

DVBIVM LXXXII.

An teneatur Sponsalibus celebratis stare spon-
sus cum femina, que putabatur Virgo,
postmodum noscitur fuisse ab altero
deflorata.

Teneatur quidem. Quia Cap. Quemadmodum
de iureiur. definitur, Sponsalia minimè dis-
solui ob fornicationem præcedentem; & quam-
uis probabile sit, ob aliàs causas præcedentes
ignoratas posse Sponsalia dirimi: non possunt
ob præcedentem fornicationem. Nam ideo
fornicatio subsequens dissoluit, quod verisimi-
le non sit sponsam fidem seruaturam matri-
monij, que Sponsalium fregit. Que ratio in for-
nicatione antecedenti deficit; multi enim in-
continentes antè Sponsalia inueniuntur, qui
iis initis continent, & ad hoc matrimonium
ineunt, vt contineant. Sic Nauar. libr. 4. consil.
ritul. de diuor. consil. 2. num. 1. Paludan. in 4. dist.
27. qu. 1. art. 1. num. 33. & 34. Supplem. Gabr. ibi,
qu. 2. art. 3. dub. 4.

Minimè tenetur, sed propter præcedentem
Sponsæ fornicationem, qui eam ignorabat cum
Sponsalia celebravit, putans esse Virginem
potest Sponsalia dissoluere. Quia causa hæc de-
nudò cognita notabilem mutationem agit, cum
ignominiosum sit viro, feminam corruptam
ducere: & prudenter magni æstimat, eam Vir-
ginem coniugio illigari. Ità Sanch. plusquam
viginti patronos annumerans libr. 1. d. 64. nu-
mer. 3. Palaus tom. 5. d. 1. punct. 19. numer. 4. Trul-
lench. libr. 7. cap. 2. dub. 9. num. 3. Basil. libro 12.
capite 17. numero 17. Bauyn. tractat. 12. de ma-
trimon. quæstion. 16. disto 1. Leand. Practar. 9. d. 1.
quæstion. 50.

Idem assero, quia vir graue damnum incur-
ret cum bigamus fiat, ac proinde ad Ordines,
si illos eligat promoueri non possit. Idem di-
xerim, si sponsus Virginem esse putaret, cum
tamen sit vidua: tum ob irregularitatem, quam
incurreret; tum quia non infima nota est, vi-
duam ducere.

DVBIVM LXXXIII.

An dum novat sponsus suam sponsam viduam esse,
ob fornicationem præcedentem sibi cum
contraxit Sponsalia incognitam, ha-
beat, ius ea dissoluendi.

Ius non habet. Quia viduam in hoc piaculo
Incipit antè Sponsalia incidisse non ita futu-
rum deturpat sponsum, ac si cum virgo puta-
retur à Virginitatis flore decidisset; maiorem
enim arguit facilitatem maritis exdam Vir-
ginem deliquisse, quam viduam. Sic Hugo
ad Cap. Raptor, 27. quæstion. 2. D. Antonin.
Syluest. Henriqu. citati à Sanchez libr. 1. d. 63.
num. 4. & à contrario sensu apud ipsum viden-
tur tenere Rosella, Angel. Tabie. Arnil. Cordu.
Sot. Barth. & Petr. à Ledef. Viuald. & Lud. Lop.
part. 2. instr. de matrimon. cap. 36. Dicunt enim,
dissolui Sponsalia, quando sponsus putabat,
Virginem esse: quare contrarium videntur sen-
tire, dum sciebat esse viduam.

COBAR
eas Mon
III. IV.
IV.

³¹⁷
Non habet
im,
Ius quidem habet, ab sponsalibus recedendi. Quia est notabilis mutatio, & causa demum cognita, quę virtum prudentem merito retraheret in principio ab sponsalibus in eundis: nec enim mediocri infamia, ac dedecoris nota afficitur, ducens inhonestam, cum tamen putaret viduam modestam, & honestate præditam esse. Itā Sanchez *citatus*. Moli. tom. 2. de *Iust. tractat.* 2. d. 272. Faent Navar. *cap.* 22. num. 27. casu 9. Philarch. de *Offic. Sacerd.* tom. 1. part. 2. lib. 2. cap. 1. Absolutē enim indistinctę docent, dissolvi Sponsalia ob fornicationem sponsę præcedentem ignotam.

³¹⁸
Hoc verum
quod.
Hanc sententiam veriorē existimo. Adicio tamen, si sponsus confcius erat, sponsam impudicam esse, & infamam ob fornicationes, licet postmodum detegantur alię fornicationes prævię sibi ignotę, quę pauld plus eam reddunt infamem; non esse sufficientem dissolvendi sponsalia causam; quia non est notabilis mutatio.

DVBIVM LXXXIV.

An possunt, ex parte sponsę dissolvi Sponsalia ob fornicationem viri præcedentem ab ipsa ignoratam.

³¹⁹
Possunt qui-
dem.
Possunt quidem. Quia dissolvi possunt ob fornicationem viri subsequentem: ergo ob præcedentem. Consequentiam probō, quia in iure paria sunt, aliquid superuenire, & præcedere ignoranter: siue nunc sciri, & nunc esse. Res enim dicitur fieri, quando primum innotescit, Cap. *Pastoralis, de exception.* Sic Navar. *sum. cap.* 22. num. 27. casu 9.

³²⁰
Minimē pos-
sunt.
Minimē possunt. Quia nulla nota, nulla ignominia est fœminę viro nubere, qui antē sponsalia impudicus fuisse agnoscitur, huiusmodi namque impudicitia contrahit in remedium. Itā Sanchez libro 1. d. 63. numero 9. Moli. tom. 2. de *Iust. tractat.* 2. d. 272. & alij communitē.

³²¹
Hoc mihi
videtur.
Hoc tanquam certum tenendum esse reor abnegans oppositi fundamentis consequentiam; quia paria non sunt, nunc esse, & nunc cognosci, quando eadem est ratio impedimenti, idēque inconueniens, siue illud præcedat, siue sequatur, ut contingit in lepra, morbo contagioso, & ceteris huiusmodi: tunc enim quando vitium erat ignotum perindē inuoluntaria est promissio, siue id præmium, siue subsequens sitat in fornicatione viri non est idem inconueniens quando præcedit, & quando subsequitur; quia quando subsequitur, dat ius dissolvendi Sponsalia eo quod est contra eorum fidem, indeque suspitio oritur de non seruanda matrimonij fide; & ideo non dat non dissolvendi Sponsalia quando præcedit, quia cessat hæc ratio, quę totalis est. At fornicatio fœminę vltra hanc rationem concedit ius dissolvendi Sponsalia ob infamiam viri, & notabilem differentiam, quę versatur inter matrimonium cum fœminā pudicā, vel cum honesta: quę ratio æquē procedit in fornicatione fœminę sequenti, vel præcedenti ignorata. Fateor tamen si sponsus existimabatur non valdē vitiosus, & demum agnoscat sponsa eum esse notabiliter vitij addi-

ctum ita ut notabilem prudentis arbitrio mutationem hæc notitia efficiat: esse iustam causam, ut sponsa à fide præstita resiliat; quia talis esset, si demum superueniret, & à principio cognita impediret Sponsalia contrahi. Mecum Ochagau. *question.* 23. num. 10. Filliuc. *tractat.* 10. part. 1. numer. 296. Moure *tractat.* 3. cap. 17. §. 1. numer. 20.

DVBIVM LXXXV.

An laborans defectu aliquo occulto, verbi gratia, si mulier sit corrupta, teneatur cum alteri parti volenti secum inire Sponsalia, aperire.

³²²
Teneatur qui-
dem.
Teneatur casu, quo defectus notabilis sit, verbi gratia, si mulier sit corrupta. Quia notabiliter nocet sponso. Sic Ochagau. *qu.* 23. num. 25. & alij.

³²³
Non tenetur
Non tenetur hunc notabilem aperire defectum. Quia si hoc esset illicitum, maximē quia sic contrahens faceret contra iustitiam: sed nullo modo contra iustitiam agit: nam sibi imputare debet contrahens, si non diligenter inquisiuit. Itā Hurtad. d. 2. *diffic.* 17. Coninch. d. 23. dub. 12. Basil. lib. 12. c. 18. num. 6. Leand. *tract.* 9. d. 2. *question.* 55. Palas tom. 5. d. 1. *punct.* 3. numer. 1.

³²⁴
Cum hu iji-
not.
Non cogendus est contrahens, ut aperiat, an corrupta nobilis, an ignobilis, ob rationem expositam ab hisce Doctoribus. Vnde infero, recens nuptam, quę virgo reputatur, licitē posse aliquibus medijs vt, ad suum vitium occultandum, ne deprehensa à viro iniue tractetur; in hoc namque viro non nocet, & sibi fanet. Per accidens autem poterat huiusmodi fœmina impediri à sponsalibus contrahendis eo defectu non manifestato, & à fortiori à matrimonio in eundo, si prudenter timeret, matrimonio contracto, defectum agnoscendum esse, & comparem egerimē laturum, grauēque indē discordias obuenturas.

DVBIVM LXXXVI.

An si defectus est permissiosus, ut morbus gallicus, vel lepra: teneatur contrahens, alteri aperire.

³²⁵
Omnis i-
not.
Teneatur omnino. Quia sic contrahens, alteri ignoranti perniciem affert, quod simpliciter malum est: Ergo tenetur parti ignarę, ideoque paratę contrahere, aut reculare nuptias, aut defectum aperire. Sic Coninch. d. 23. num. 96. Basil. lib. 12. cap. 18. num. 5. & 6. Diana *part.* 3. *tractat.* 4. *resolut.* 287. Palas tom. 5. d. 1. *punct.* 30. num. 5.

³²⁶
Nudatur
ignatur.
Non tenetur, sed potest cum ignaro huiusmodi occulti defectus contrahere Sponsalia. Quis in hoc nulla iniustitia reperitur, sed simulatio defectus. Vnde corrupta concedens sui corporis vsuram, non solam iam coniugi; sed etiam alteri promittenti sibi nuptias, potest licitē defectum corruptionis aliquo artificio occultare; quia tunc non tam fingit, se esse Virgini-

Sectio II. Dubia de Sponsalibus. 37

nem, quam simulat corruptionem. Ita Leand. tractat. 9. d. 2. qu. 16. Sanch. d. 68. num. 7. Hurrad. d. 2. diffi. 17. Filliuc. libr. 10. part. 2. capite 9.

Cum his sentio, adiciens, si interrogatus contractus, an aegritudine occulta laboret, respondeat negativè mentaliter subintelligendo, in communi existimatione, aut ad aperendum tibi, non peccare; quia non tenetur, ad interrogationem directè respondere. Imò si interrogata mulier, nùm sit virgo affirmativè respondeat, mentaliter subintelligendo, sub communi existimatione, non peccabit saltem mortaliter; quia ad tam duram quæstionem non tenetur vniuoce satisfacere.

DVBIVM LXXXVII.

An alter sponsus aliquo laborans vitio, cuius si alter conficius esset, instam haberet causam, Sponsalia dissolventi: Possit coram Iudice compelli, ut alterum, ut Sponsalia impleat, à quibus iniuste ob illius defectus ignorantiam, resilit.

Non potest sponsus cogere alterum, ad fidem sponsalium implendam, quando aliquo vitio occulto, (verbi gratia morbo gallico) laborat, cuius si alter conficius esset, posset iuste resilit. Quia eo ipso quod vnus contrahens est illo vitio maculatus, alter re vera, & coram Deo est absolutus à fide præstanda promissioni: Ergo ille non potest cogere hunc, quod non debet præstare. Antecedens patet, quia si nosset alterius defectum, secundum omnes absolutus maneret: notitia autem facti non absoluit re ipsa, sed factum ipsum. Ergo antè notitiam erat re ipsa absolutus, & solum ex conscientia erronea tenebatur. Sic Nauar. cap. 22. num. 23. Co. uat. 4. Decretal. part. 2. cap. 7. num. 4. Armil. verb. Adulterium, num. 4. & 8. Angel. num. 3. Basili. lib. 12. cap. 18. num. 7. Villalob. tractat. 12. diffi. 14. num. 3.

Si Sponsalia facte valida patiens occultum vitium potest alterum sponsum cogere stare Sponsalibus, dum alter nescit tali scientia illud vitium, ut iuste possit Sponsalibus resilit. Quia sicut per adulterium vnus eximitur alter ab obligatione reddendi, & si illud sciret, posset obicere: sic per fornicationem, aut morbum gallicum, vel aliam iustam causam in vno sponso existentem, eximitur alter ab obligatione implendi Sponsalia: & si illam nosset, posset obicere: & vtrouique est eadem dissolventi ratio, scilicet, quia frangenti fidem fides seruanda non est. Ita Sanchez lib. 1. d. 68. num. 3. Hurrad. d. 2. diffi. 17. Palaus d. 1. punct. 30. num. 8. Trul. lib. 7. cap. 2. dub. 14. à nu. 1. Leand. tract. 9. d. 2. qu. 57.

Scio Coninch asseruisse id posse geri casu duntaxat, quo defectus sint occulti, & alteri minime perniciosi: secus autem si graui eum pernicie afficiant. At ego absolute posse eum cogere existimo. Quia licet ignarus defectus, ius habeat dissolventi Sponsalia ex parte sui: tamen ea non dissoluit ex causa iusta, quam ignorat, nempe quod non velit contrahere matrimonium cum illo, qui eiusmodi defectu laborat. *Esob. & Mend. Theol. Moral. To. III. P. II.*

borat. Nam quamvis eo ipso, quod non vult contrahere, dissoluit Sponsalia ex parte alterius: eo enim ipso cedit iuri suo, & alterius obligationi: non tamen auferit sibi obligationem, qua adstrictus est laboranti eo defectu; vnde defectu laborans potest alterum defectus ignarum compellere, vt secum contrahat matrimonium, ad satisfaciendum obligationi, qua adhuc ad contrahendum illigatur.

DVBIVM LXXXVIII.

An quando adest causa sufficiens ad Sponsalium dissolutionem, ad id sit necessaria Iudicis auctoritas.

Sponsalia valida nunquam possunt propria auctoritate dissolui. Quia Cap. Duo pueri, de sponsal. penitentia imponitur cuidam, eo quod iudicio Ecclesie irrequisito sponsam dimiserit. Et Cap. Saculares, 33. quæstion. 2. pœna afficiuntur, qui absque auctoritate Ecclesie separantur. Sic Innocent. Cap. De illis de desp. impub. vbi de impuberibus dicitur, si ad pubertatem venientes reclamant, iudicio Ecclesie separandos esse.

Etiamsi Sponsalia valida sint, vbi est certitudo causæ, & facti, nulla Iudicis desideratur auctoritas, sed si aliquando desideretur, erit ratione scandali vitandi. Quia Sponsalia tacitam conditionem habent, Nisi aliquis casus ex præfatis accidat. Quare occurrente aliquo ex iis, licitum est ex natura rei, propria auctoritate dissolueri, sicut deficientem conditione. Ita Sanch. l. 1. d. 69. n. 3. Basili. libr. 12. cap. 18. n. 8. Nauar. cap. 22. num. 18. Rebel. l. 4. q. 8. sect. 9. Ochagan. q. 23. n. 16. Bonac. q. 1. pun. 1. n. 5. & 9. Hurrad. d. 2. diffi. 18. Palaus d. 1. punct. 31. nu. 1. Trul. lib. 7. cap. 2. dub. 16. Manuel tom. 1. sum. cap. 245. num. 11.

Ego quidem his adherens, doctrinam expono. Si causa dissolventi Sponsalia publica sit, ac certa, tam de iure, nam est in iure expressa: quam de facto, certum enim est, talem causam adesse; tunc licet Sponsalia sint publica possunt propria auctoritate dissolui. Quia tunc scandalum cessat, cum dissolutionis causa manifesta sit. At si certa sit dissolutionis causa de iure, & de facto, licet occulta, & sint etiam occulta Sponsalia: possunt etiam propria auctoritate dissolui; quia cessat similiter scandalum. Verum dum causa certa est de iure, & de facto, occulta tamen, & Sponsalia publica: Iudicis desideratur auctoritas ad ea dissoluenta: non tamen iudico, esse culpam lethalem propria auctoritate dissolueri, nisi indè graue scandalum oriretur. Quia nulli in iure cauetur, eam auctoritatem esse necessariam, & dissolvens iure suo vitur. Imò si causa ita occulta sit, vt coram Iudice probari nequeat, dissolvens Sponsalia publica auctoritate propria, non delinquet. Quia petita licentia probationis defectu denegabitur: & ex alia parte recuperat innocens rem sibi debitam, quam fas est, propria auctoritate capere, quando in iudicio.

D rccv

COBAR
MOR
M. II. IV.
E. IV.

recuperari nequit. Porro cum causa dissolutionis est dubia, vel de iure, quia non est certum esse sufficientem, vel de facto, quia alter non est certus, eam adesse lethale crimen erit, propria autoritate Sponsalia dissolvere. Quia adest probabile iniustitiae periculum, dum alter in dubio iure suo acquisito, ut fides data impleatur. Monuerim denique, Iudicem, cuius autoritate sponsalia sunt dissoluenda, solum esse Ecclesiasticum ordinarium, vel delegatum; quia haec est materia spiritualis; non autem Parochum; quia non est foro in externo Iudex.

relaxetur. Cap. si vero, de iureiur. Sic Sotus in 4. dist. 17. question. 2. artic. 3. ad 1. Viguier. l. institui cap. 16. §. 7. Ludovic Lopez part. 2. instruct. cap. 16. de matrimon. dicens, promittentem ei, quam Virginem esse putabat, non teneri implere: licet iuravit; quia potest petere iuramenti relaxationem.

Nulla opus est relaxatione. Quia si iuramentum conditionem contineret, illa non impleta, nulla desiderata relaxatione, minime adstringeret: sed in casibus omnibus praefatis inest tacita conditio iuramento: Ergo. Probo minorem, quia iuramentum accedens contractui, ipsius naturam, & conditiones sortitur, Cap. de non numer. pecun. Sponsalia autem habent tacitam conditionem: si res in eodem statu permanerint, id est, si causa non superveniat, aut praecedens denique cognoscatur legitima ad ea dissoluenda. Ita Sanchez libr. 1. d. 67. numero 2. Bonacin. quaest. 1. pun. 10. numer. 6. Gutier. de matrimon. cap. 15. Leand. tractat. 9. d. 2. question. 60. Basil. lib. 12. cap. 18. num. 8.

335
Non est necessaria.

DVBIVM LXXXIX.

An quando ex aliqua sufficienti causa dissolvuntur Sponsalia iuramento firmata, sit necessarium petere iuramenti relaxationem.

334.
Est necessaria relaxatio iuramenti.

IN omnibus eventibus quibus licitum est sponsalia dissolvere, ob causam praecedentem ignoratam, vel supervenientem, si iuramento stabilita sint, necessarium est, petere iuramenti relaxationem. Quia est iuramentum rei licitae, quod necessarium servandum est, nisi

Idem profus affirmit; quia evanescente matrimonij promissione, necessum est, obligatio iuramenti profus evanescere. Profecto iuramentum rei licitae faetor obligare, donec relaxetur, nisi conditio expressa, vel tacite subintellecta deficiat.

336
Idem affirmo.

LIBER